

До 160-річчя з дня народження Софії Русової

"Жити задля наших дітей" — життєве кредо Софії Федорівни Русової, патріотки України, педагога, письменниці, журналістки, відомої громадської діячки, професора педагогіки Українського високого педагогічного інституту імені М.П. Драгоманова в Празі, керівника дошкільної й позашкільної освіти в уряді Української Народної Республіки, який очолював М.С. Грушевський, голови Центрального бюро Всеукраїнської учительської спілки, голови української філії Міжнародної жіночої організації, організатора першого в Україні дитячого садка, співзасновника педагогічної академії в Україні.

Народилася Софійка 18 лютого 1856 року в селі Олешня колишнього Городнянського повіту (тепер Ріпкинський район) Чернігівської губернії в сім'ї відставного офіцера Федора Ліндфорса, шведа за походженням, та французенки Ганни Жерве. Неукраїнка за походженням, вона стала україною за духом, усе своє свідоме життя присвятила служінню українському народові, досконало вивчила мову, побут, звичаї, культуру, до глибини душі пройнялася його болями і стражданнями.

У липні 1871 року Софія разом зі старшою сестрою Марією організувала в Києві перший в Україні дитячий садок на зразок відомого Дараганівського дитсадка в Петербурзі. Він визначив собою новий тип дитячих навчальних закладів. За участі С. Русової було видано повний "Кобзар" Тараса Шевченка. Софія Русова розробила концепцію українського дитячого садка, яку виклала в праці "Дошкільне виховання" (1918). Вона своїм прагненням об'єднати всі виховні впливи на дитину збагатила теорію морального виховання

положеннями про комплексний особистісно-орієнтований підхід до виховання з метою формування гармонійної особистості, палкого патріота своєї країни, людину розумну, гуманну, відповідальну, працюючу. Дидактика С. Русової спирається на основоположні принципи, виокремлені Я. Каменським, К. Ушинським — це принципи наочності, активності, свідомості, посильності, послідовності, систематичності, ґрунтовності, врахування індивідуальних особливостей. Стрижневими ідеями поглядів С. Русової стали гуманізм, демократизм, народність, природо- та культуровідповідність виховання, пріоритет загальнолюдських цінностей. Погляди просвітительки на проблеми розумового, морального, естетичного, трудового, фізичного виховання актуальні й сьогодні. Вона самовіддано боролася вона впродовж усього свого свідомого життя за відродження й утвердження високих духовних цінностей українського народу, його рідної мови, культури, системи освіти і школи, національної свідомості та самосвідомості.

16 лютого в Ріпкинський гімназії відбулась Всеукраїнська науково-практична конференція "Вплив педагогічних ідей С.Ф. Русової на інноваційний розвиток закладу освіти" та урочистості з нагоди 160-річчя від дня її народження. Найзнаменнішою подією цього дня було відкриття першого в світі пам'ятника видатній просвітительниці. Присутні мали змогу оглянути експозицію музею "Центр педагогічної спадщини С. Русової", долучитись до прекрасного під час літературно-музичної композиції "Ясна зоря її життя" у виконанні талановитих гімназистів і педагогів закладу. Педагоги дошкільного навчального закладу № 8 "Теремок" — а це були вихователь-методист О.Є. Примаченко та я — стали учасниками цих заходів і брали активну участь у Міжнародній науково-практичній конференції "Педагогічні ідеї Софії Русової в контексті сучасної освіти", присвяченій 160-річчю від дня народження С. Русової, підготували матеріали з досвіду роботи "Реалізація патріотичних ідей Софії Русової в умовах сучасного дошкільного навчального закладу". Конференція відбулась 18–19 лютого в Чернігівському національному педагогічному університеті ім. Т.Г. Шевченка. Незабутні враження залишилися від виступів науковців Носка М.О., Коваленка О.В., Гавриша Н.В., Зайченка І.В., Юди Л.А., Антипець В.П., Криворучко К.І. та спілкування з колегами-практиками з Києва, Івано-Франківська, Кам'янця-Подільського, Трускавця, Ріпок, Прилук, котрі впроваджують педагогічну концепцію Русової в практичну роботу з дітьми. Для нас це надзвичайно важливо тому, що колектив ДНЗ «Теремок» працює над науково-методичною проблемою "Впровадження педагогічної концепції С.Ф. Русової в практичну діяльність сучасного дошкільного закладу" та над створенням освітньо-виховного Центру Софії Русової, оскільки в центрі педагогічної концепції вченої стоїть дитина, особистість з усіма природними її задатками, здібностями, можливостями, талантами. Адже Софія Федорівна Русова говорила: "Найкращий скарб кожного народу — його діти!"

Наталія ФЕДОРЧЕНКО,
завідувачка дошкільного
навчального закладу № 8
"Теремок"